

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ЛАБОРАТОРІЯ
З ПИТАНЬ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ

ЗВІТ
про результати соціологічного дослідження
«Оцінка якості викладання навчальних дисциплін
освітньої програми «Фармація»
(освітній рівень «магістр»)

У травні 2020 року Науково-методичною лабораторією з питань фармацевтичної освіти було проведено опитування здобувачів вищої освіти щодо їхньої оцінки якості викладання навчальних дисциплін за освітньою програмою «Фармація» (освітній рівень «магістр»). В опитуванні взяли участь 628 студентів 1-5 курсів всіх навчальних груп денної форми навчання вищезазначеної освітньої програми: вибіркова сукупність репрезентативна і становить 62,67% від генеральної сукупності (табл.1). Серед опитаних: жінок – 88%, чоловіків – 12%, середній вік – 19,6 років.

Таблиця 1

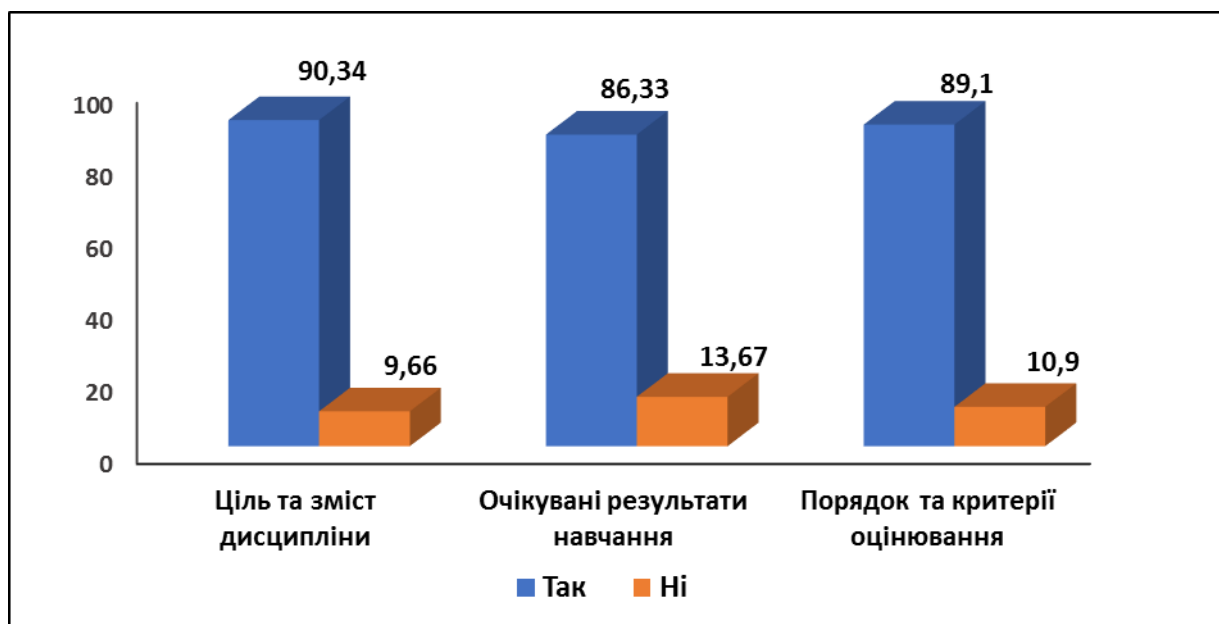
Розподіл респондентів у вибірковій сукупності за курсами, %

Курс	Кількість студентів (вибіркова сукупність)		
	термін навчання 4 р. 10 міс.	термін навчання 4 роки, для здобувачів, що мають кваліфікацію мол. спец. «Фармація»	термін навчання 4 роки, для здобувачів, що мають кваліфікацію мол. спец. «Медицина»
1	15,4	2,4	1,3
2	16,7	2,7	1,6
3	12,1	1,8	1,8
4	12,6	4,5	1,8
5	25,5	-	-

Студентам було запропоновано висловити свою думку щодо якості викладання дисциплін, що вони вивчали у осінньому семестрі 2019/2020 навчального року. Онлайн анкетне опитування проводилося із застосуванням Google-форм. З кожної дисципліни респондентом заповнювалась окрема анкета. Всього було отримано дані з 50 дисциплін, у загальній кількості – 5052 анкет. Кількість отриманих анкет з кожної окремої дисципліни є різною

та може коливатися в межах від 8 до 300 анкет, що є наслідком різної наповненості академічних груп та відмінностей у робочих навчальних планах у залежності від року вступу та термінів навчання. Середній показник кількості отриманих анкет на одну дисципліну – 101 анкета.

Задоволеність здобувачів вищої освіти якістю викладання пов'язана з розумінням цілі, очікуваних результатів навчання за дисципліною, порядку та критеріїв оцінювання. Володіючи такою інформацією, студенти можуть здійснити самооцінку ефективності своєї роботи за дисципліною та успішності її вивчення. Отримані дані демонструють, що у цілому студенти володіють інформацією про ціль та зміст дисциплін, очікувані результати навчання, порядок та критерії оцінювання (рис. 1).

Рис. 1. Розподіл відповідей респондентів на питання «Чи володієте Ви інформацією щодо цілей та змісту дисциплін, очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання знань» (середні показники за усіма дисциплінами), %

За показником «Володіння інформацією щодо цілі та змісту дисципліни» навчальні дисципліни можна розділити на 2 групи (табл.1):

1. Дисципліни, з яких всі опитані володіють необхідною інформацією (90-100%) – 34.

2. Дисципліни, з яких переважна більшість респондентів володіє необхідною інформацією (67-89%) – 16.

Таблиця 1

Ранжування навчальних дисциплін за показником «Володіння інформацією щодо цілі та змісту дисципліни» за оцінками респондентів

Навчальні дисципліни, з яких всі опитані володіють необхідною інформацією	Навчальні дисципліни, з яких переважна більшість опитаних володіє необхідною інформацією
Клітинна біологія ¹ Патологічна фізіологія Фармакотерапія з фармакокінетикою Клінічна фармація та фармацевтична опіка Органічна хімія Організація та економіка фармації Фармацевтичний маркетинг та менеджмент Аптечна технологія ліків Фармакогнозія Психологія спілкування Аналітична хімія Соціальна фармація Системи якості у фармації Фармакологія Військова підготовка Мікробіологія з основами імунології Вступ до фаху з ознайомчою практикою Ознайомча практика (вступ до фаху) Англійська мова (за професійним спрямуванням) Анатомія людини Технологія косметичних засобів Фармацевтична ботаніка Неорганічна хімія Латинська мова у фармації Фармацевтична біотехнологія Біологічна хімія Фармацевтична хімія Промислова технологія лікарських засобів Лабораторна діагностика Етика та деонтологія у фармації Фізична та колоїдна хімія Фізіологія та анатомія людини Перша долікарська допомога Ділова українська мова / Українська мова (за професійним спрямуванням)	Лікарська та аналітична токсикологія Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі Фармацевтичне правознавство / Фармацевтичне право та законодавство Біофізика, фізичні методи аналізу Фізичне виховання Ознайомча медична практика (перша долікарська допомога) Медичне та фармацевтичне товарознавство Соціологія Історія світової та української культури Філософія Охорона праці та цивільний захист Управління інноваційною діяльністю Логіка Фармакоеконіміка Біологія з основами генетики Сучасні методи дослідження біологічних систем

¹ Дисципліни тут і далі розташовані у порядку зменшення показника позитивної відповіді на питання.

Також на 2 групи розділені досліджувані дисципліни за показником «Володіння інформацією щодо очікуваних результатів навчання». Але слід зазначити, що в середньому рівень обізнаності опитаних здобувачів вищої освіти за цим показником нижчий, ніж попередній (13,67% негативних відповідей проти 9,66% відповідно), хоча все ж таки переважна більшість такою інформацією володіє.

1. Дисципліни з яких всі опитані володіють необхідною інформацією (90-100%) – 23.

2. Дисципліни, за якими необхідною інформацією володіє переважна більшість респондентів (63-89%) – 27.

Таблиця 2

**Ранжування навчальних дисциплін за показником
«Володіння інформацією щодо очікуваних результатів навчання»
за оцінками респондентів**

Навчальні дисципліни, з яких всі опитані володіють необхідною інформацією	Навчальні дисципліни, з яких переважна більшість опитаних володіє необхідною інформацією
Охорона праці та цивільний захист Соціальна фармація Аптечна технологія ліків Вступ до фаху з ознайомчою практикою Ознайомча практика (вступ до фаху) Психологія спілкування Фармацевтичний маркетинг та менеджмент Ділова українська мова / Українська мова (за професійним спрямуванням) Фізіологія та анатомія людини Біологічна хімія Клінічна фармація та фармацевтична опіка Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі Організація та економіка фармації Фармакологія Латинська мова у фармації Неорганічна хімія Фармацевтична ботаніка Фармакотерапія з фармакокінетикою Органічна хімія Мікробіологія з основами імунології Військова підготовка Клітинна біологія Патологічна фізіологія	Фізична та колоїдна хімія Лікарська та аналітична токсикологія Фармакогнозія Ознайомча медична практика (перша долікарська допомога) Аналітична хімія Англійська мова (за професійним спрямуванням) Перша долікарська допомога Анатомія людини Фармацевтична хімія Системи якості у фармації Фармацевтичне правознавство / Фармацевтичне право та законодавство Лабораторна діагностика Технологія косметичних засобів Біофізика, фізичні методи аналізу Фізичне виховання Історія світової та української культури Соціологія Медичне та фармацевтичне товарознавство Філософія Етика та деонтологія у фармації Фармакоеконіміка Промислова технологія лікарських засобів Сучасні методи дослідження біологічних систем Управління інноваційною діяльністю Логіка Біологія з основами генетики Фармацевтична біотехнологія

За тим ж принципом розділено дисципліни за показником **«Володіння інформацією щодо порядку та критеріїв оцінювання результатів навчання»:**

1. Дисципліни, з яких майже всі опитані володіють необхідною інформацією (90-100%) – 32.
2. Дисципліни, за якими необхідною інформацією володіє переважна більшість респондентів (60-89%) – 17.

Таблиця 3

**Ранжування навчальних дисциплін за показником
«Володіння інформацією щодо порядку та критеріїв оцінювання
результатів навчання» за оцінками респондентів**

Навчальні дисципліни, з яких всі опитані володіють необхідною інформацією	Навчальні дисципліни, з яких переважна більшість опитаних володіє необхідною інформацією
Біологія з основами генетики Організація та економіка фармації Охорона праці та цивільний захист Соціологія Фармакологія Фармакотерапія з фармакокінетикою Психологія спілкування Соціальна фармація Фармацевтичний маркетинг та менеджмент Латинська мова у фармації Фармацевтична ботаніка Фізична та колоїдна хімія Клінічна фармація та фармацевтична опіка Органічна хімія Ділова українська мова / Українська мова (за професійним спрямуванням) Фізіологія та анатомія людини Ознайомча практика (вступ до фаху) Вступ до фаху з ознайомчою практикою Системи якості у фармації Фармакогнозія Аналітична хімія Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі Аптечна технологія ліків Анатомія людини Біофізика, фізичні методи аналізу Неорганічна хімія Мікробіологія з основами імунології Англійська мова (за професійним спрямуванням) Клітинна біологія Патологічна фізіологія Історія світової та української культури Технологія косметичних засобів	Промислова технологія лікарських засобів Етика та деонтологія у фармації Перша долікарська допомога Фармацевтична хімія Лікарська та аналітична токсикологія Лабораторна діагностика Ознайомча медична практика (перша долікарська допомога) Фізичне виховання Військова підготовка Фармацевтичне правознавство / Фармацевтичне право та законодавство Сучасні методи дослідження біологічних систем Медичне та фармацевтичне товарознавство Логіка Філософія Управління інноваційною діяльністю Біологічна хімія Фармакоеконіміка Фармацевтична біотехнологія

Варто зазначити, що поділ на групи є умовним і дає можливість оцінити лише загальну картину, адже не було враховано різницю у кількості отриманих анкет між різними дисциплінами. Більш точні висновки можливі за умови подальшого моніторингу.

Ефективність організації освітнього процесу у межах кожної дисципліни безпосередньо впливає на успішність вивчення її студентом. Учасники опитування мали змогу оцінити рівень своєї **задоволеності організацією освітнього процесу** з кожної дисциплін за окремими показниками за 5-ти бальною шкалою.

Отримані дані свідчать про те, що у цілому здобувачі вищої освіти задоволені організацією освітнього процесу – середній бал² 4,34 серед усіх показників У табл. 4 представлені середні бали показників за усіма дисциплінам, що оцінюються.

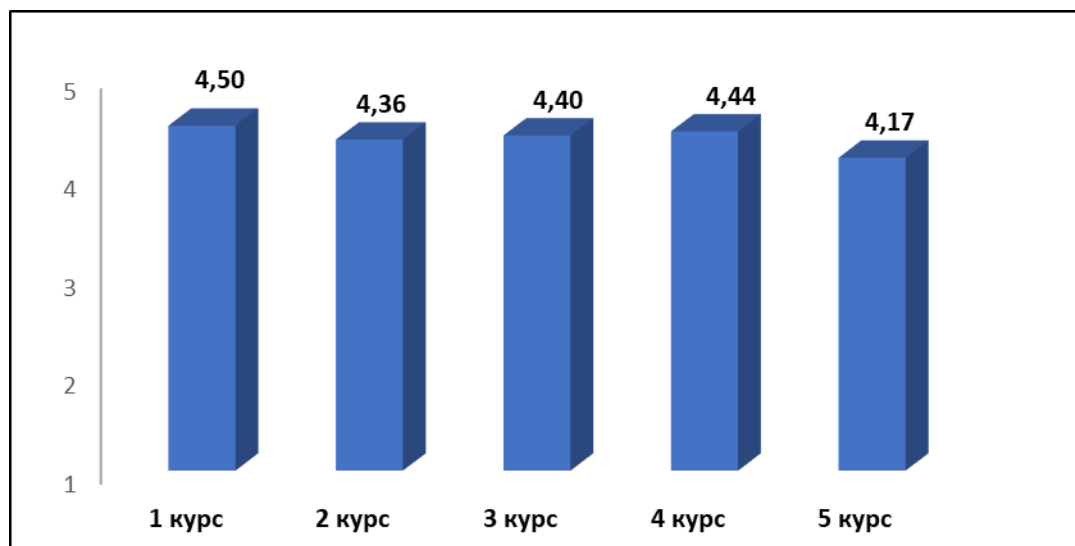
Таблиця 4

Рівень задоволеності студентів організацією освітнього процесу за показниками (за 5-ти бальною шкалою)

№	Показники	Середній бал
1	Якість викладання дисципліни загалом	4,39
2	Вчасність та доступність інформації про форми контролю знань та критерії оцінювання	4,37
3	Об'єктивність оцінювання	4,37
4	Зрозумілість процедур повторних контрольних заходів	4,36
5	Форми і методи навчання	4,35
6	Форми контролю знань	4,34
7	Визначення часу на засвоєння	4,33
8	Забезпеченість навчально-методичними матеріалами	4,33
9	Зміст та структурування навчального матеріалу	4,32
10	Забезпеченість технічним обладнанням	4,31
11	Рівень отриманих знань, навичок та вмінь	4,31
12	Обсяг часу на дисципліну	4,30
Середнє		4,34

² Середній бал – розраховане зважене середнє, що аналізується відповідно до рівнів: $\geq 4,5$ – «задоволений», $\geq 3,5$ і $< 4,5$ – «скоріше задоволений», $\geq 2,5$ і $< 3,5$ – «частково задоволений, частково ні», $\geq 1,5$ і $< 2,5$ – «скоріше не задоволений», $< 1,5$ – «незадоволений».

Наявні розбіжності рівня задоволеності студентів різних курсів (рис. 2): студенти першого курсу в цілому задоволені освітнім процесом за усіма показниками, рівень задоволеності студентів 2, 3, 4 курсів трохи нижчий, студенти 5 курсу – скоріше задоволені.

Рис. 2. Рівень задоволеності студентів різних курсів освітнім процесом (середні бали між показниками за 5-ти бальною шкалою)

Серед дисциплін, що були оцінені, можна виділити ті, що мають середню оцінку $\geq 4,5$ та високі бали за усіма показниками, тобто студенти повністю задоволені якістю організації освітнього процесу – 2.

Дисципліни, які мають середню оцінку $\geq 4,5$, але деякі аспекти організації освітнього процесу можуть бути покращені, тобто мають рівень – «скоріше задоволений» $\geq 3,5$ і $< 4,5$ – 17.

Дисципліни, організацією освітнього процесу яких студенти в цілому скоріше задоволені за всіма характеристиками, що оцінюються (мають середню оцінку $\geq 3,5$ і $< 4,5$) – 29.

**Рівень задоволеності студентів організацією освітнього процесу
навчальних дисциплін**

Рівень задоволеності студентів	Навчальні дисципліни³
Повністю задоволені якістю організації освітнього процесу	Клітинна біологія Психологія спілкування
Задоволені якістю організації освітнього процесу, але деякі аспекти організації освітнього процесу можуть бути покращені	Фізіологія та анатомія людини Фармакогнозія Технологія косметичних засобів Неорганічна хімія Вступ до фаху з ознайомчою практикою Логіка Аптечна технологія ліків Лікарська та аналітична токсикологія Фармакологія Фармакотерапія з фармакокінетикою Соціальна фармація Охорона праці та цивільний захист Ознайомча практика (вступ до фаху) Перша долікарська допомога Латинська мова у фармації Системи якості у фармації Фармацевтичний маркетинг та менеджмент
Скоріше задоволені якістю організації освітнього процесу за всіма характеристиками	Організація та економіка фармації Англійська мова (за професійним спрямуванням) Фізичне виховання Клінічна фармація та фармацевтична опіка Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі Патологічна фізіологія Органічна хімія Фізична та колоїдна хімія Військова підготовка Фармацевтична ботаніка Ознайомча медична практика Біологічна хімія Історія світової та української культури Біофізика, фізичні методи аналізу Етика та деонтологія у фармації Мікробіологія з основами імунології Ділова українська мова Анатомія людини Аналітична хімія Фармацевтичне право та законодавство Сучасні методи дослідження біологічних систем Управління інноваційною діяльністю Лабораторна діагностика Фармацевтична хімія Медичне та фармацевтичне товарознавство Промислова технологія лікарських засобів Соціологія Фармакоеконіміка Філософія

³ Дисципліни тут і далі розташовані у порядку зменшення оцінки рівня задоволеності

Важливою інформацією, що може бути використана для аналізу якості освітньої програми «Фармація», є дані про окремі характеристики освітнього процесу за дисциплінами, викладанням яких студенти в цілому скоріше задоволені (мають середню оцінку $\geq 3,5$ і $< 4,5$), але деякими аспектами лише частково (мають середню оцінку $\geq 2,5$ і $< 3,5$) (табл. 6).

Таблиця 6

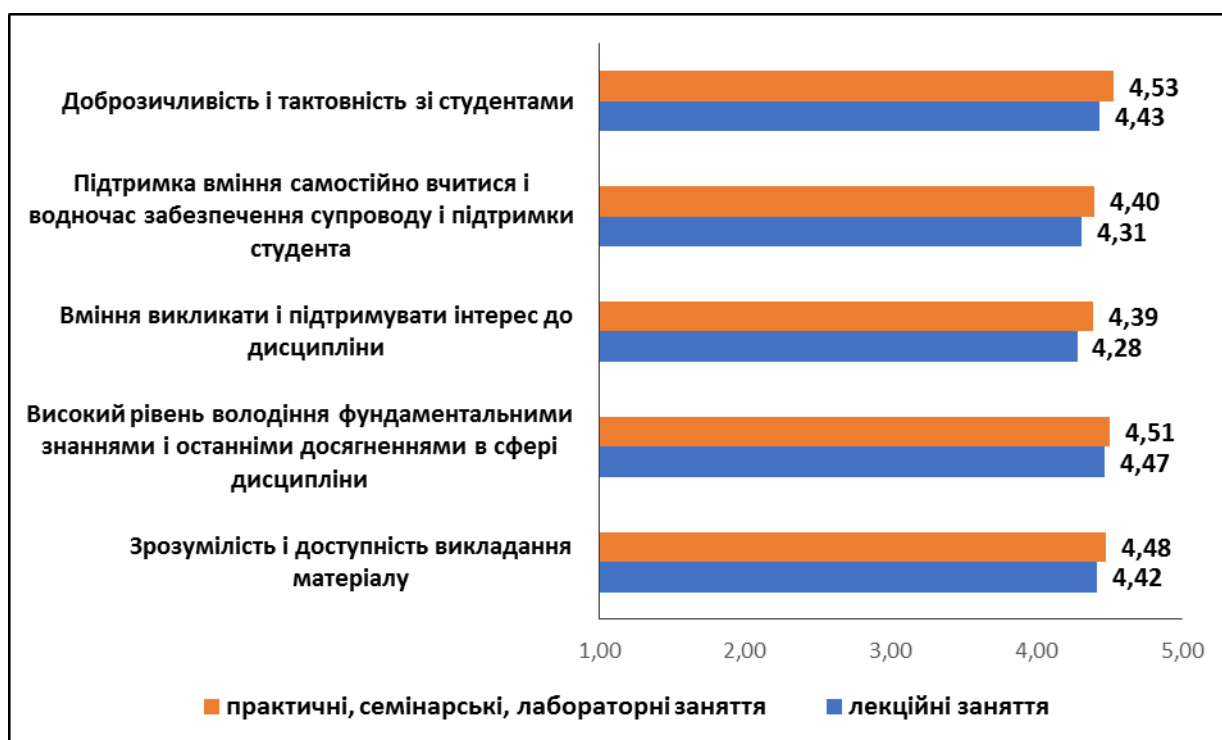
Дисципліни, для яких окремими показниками освітнього процесу студенти задоволені лише частково (за 5-ти бальною шкалою)

№	Дисципліна	Показник	Середня оцінка
1.	Біологія з основами генетики (станом на 01.08.2020 р.)	Обсяг часу, що виділяється на вивчення дисципліни	3,4
		Вчасність та доступність інформації про форми контролю знань та критерії оцінювання	3,11
2.	Фармацевтична біотехнологія (станом на 01.08.2020 р.)	Забезпеченість навчально-методичними матеріалами (підручники, посібники, роздаткові матеріали тощо)	3,35

Учасники опитування мали можливість висловити свою думку щодо **рівня професіоналізму викладачів** дисциплін за такими характеристиками:

- зрозумілість і доступність викладання матеріалу;
- високий рівень володіння фундаментальними знаннями і останніми досягненнями у сфері дисципліни;
- вміння викликати і підтримувати інтерес до дисципліни;
- підтримка вміння самостійно вчитися і водночас забезпечення супроводу і підтримки студента;
- доброзичливість і тактовність зі студентами.

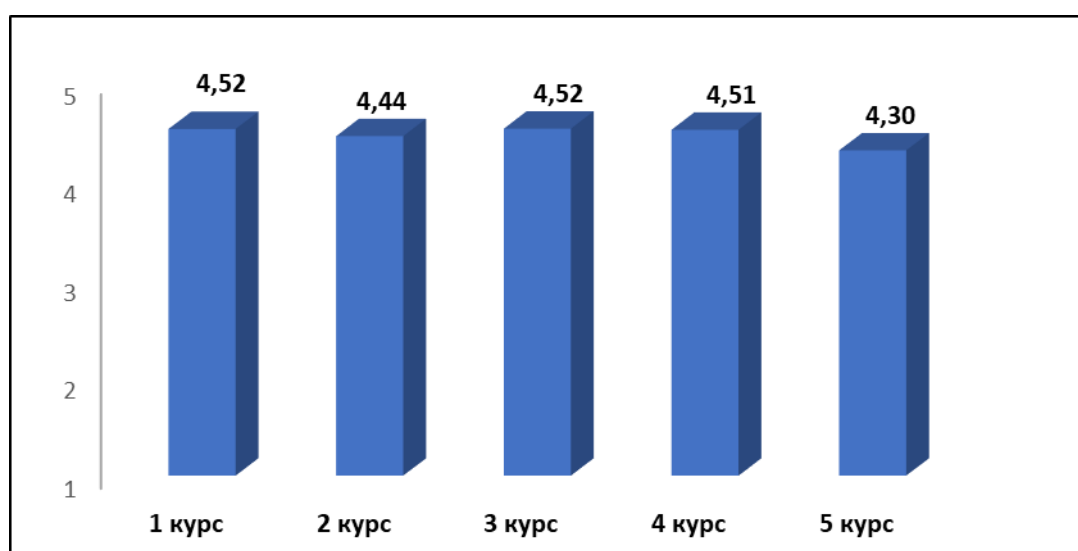
На рис. 3 представлені дані щодо рівня задоволеності студентів професійними компетентностями викладачів, що проводять лекційні та практичні (семінарські, лабораторні) заняття. Результати дослідження показали, що здобувачі вищої освіти освітньої програми «Фармація» високо оцінюють рівень професійної майстерності науково-педагогічних працівників: середній бал⁴ – 4,42. На думку студентів найбільш притаманні викладачам характеристики – високий рівень володіння фундаментальними знаннями і останніми досягненнями в сфері дисципліни (4,49 середній бал), доброзичливість і тактовність (4,48), зрозумілість і доступність викладання матеріалу (4,45). Також студенти відзначають, вміння викладачів заохочувати студентів самостійно вчитись, водночас забезпечуючи супровід і підтримку, (4,36) та вміння викликати і підтримувати інтерес до дисципліни (4,34).

Рис. 3. Оцінка респондентами рівня професіоналізму викладачів, що задіяні в освітньому процесі освітньої програми «Фармація» (за 5-ти бальною шкалою)

⁴ Середній бал – розраховане зважене середнє, що аналізується відповідно до рівнів: середній бал $\geq 4,5$ – високий рівень, ≥ 4 і $< 4,5$ – вище середнього, ≥ 3 і < 4 – середній, ≥ 2 і < 3 – нижче середнього, ≥ 1 і < 2 – низький рівень або характеристика зовсім не притаманна зовсім.

Студенти 1, 3 та 4 курсів більш високо оцінюють професійну майстерність викладачів, ніж студенти 2 та 5 курсів (рис. 4). Враховуючи те, що студенти 5 курсів у порівнянні з іншими курсами оцінюють і власний рівень задоволеності освітнім процесом за дисциплінами, і професіоналізм викладачів цих дисциплін, можна припустити, що вони більш критично підходять до оцінок аспектів, що досліджуються.

Рис. 4. Оцінка студентами різних курсів рівня професіоналізму викладачів, що задіяні в освітньому процесі освітньої програми «Фармація» (середні бали між показниками за 5-ти бальною шкалою)

Рівень професіоналізму викладачів 22 дисциплін, що проводять лекційні заняття, здобувачі вищої освіти оцінили як високий, 23 – вище середнього, 1 – середній (табл. 7).

**Рівень професіоналізму викладачів лекційних занять навчальних
дисциплін за оцінками респондентів**

Рівень професіоналізму викладачів		
високий (середній бал $\geq 4,5$)	вище середнього (середній бал ≥ 4 і $< 4,5$)	середній (середній бал ≥ 3 і < 4)
Клітинна біологія Охорона праці та цивільний захист Технологія косметичних засобів Фізіологія та анатомія людини Біологічна хімія Психологія спілкування Фармакотерапія з фармакокінетикою Фармакогнозія Аптечна технологія ліків Органічна хімія Фармакологія Перша долікарська допомога Соціальна фармація Клінічна фармація та фармацевтична опіка Англійська мова (за професійним спрямуванням) Організація та економіка фармації Логіка Лікарська та аналітична токсикологія Вступ до фаху з ознайомчою практикою Фармацевтичний маркетинг та менеджмент	Історія світової та української культури Фармацевтична ботаніка Етика та деонтологія у фармації Фізична та колоїдна хімія Неорганічна хімія Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі Системи якості у фармації Патологічна фізіологія Аналітична хімія Фармацевтичне право та законодавство Біофізика, фізичні методи аналізу Анатомія людини Мікробіологія з основами імунології Управління інноваційною діяльністю Фармацевтична хімія Сучасні методи дослідження біологічних систем Лабораторна діагностика Медичне та фармацевтичне товарознавство Промислова технологія лікарських засобів Соціологія Філософія Фармакоєкономіка Фармацевтична біотехнологія	Біологія з основами генетики

Рівень професіоналізму викладачів 29 дисциплін, що проводять практичні, лабораторні та семінарські заняття, здобувачі вищої освіти оцінили як високий, вище середнього – 21 (табл. 8).

Рівень професіоналізму викладачів практичних занять навчальних дисциплін за оцінками респондентів

Рівень професіоналізму викладачів	
високий (середній бал $\geq 4,5$)	вище середнього (середній бал ≥ 4 і $< 4,5$)
Клітинна біологія Охорона праці та цивільний захист Аптечна технологія ліків Фізіологія та анатомія людини Фармакотерапія з фармакокінетикою Психологія спілкування Клінічна фармація та фармацевтична опіка Соціальна фармація Фармакологія Логіка Технологія косметичних засобів Англійська мова (за професійним спрямуванням) Організація та економіка фармації Фармакогнозія Військова підготовка Патологічна фізіологія Ознайомча практика (вступ до фаху) Вступ до фаху з ознайомчою практикою Неорганічна хімія Латинська мова у фармації Біологічна хімія Анатомія людини Перша долікарська допомога Біофізика, фізичні методи аналізу Фармацевтичний маркетинг та менеджмент Системи якості у фармації Етика та деонтологія у фармації Фізичне виховання Фармацевтична хімія	Лікарська та аналітична токсикологія Історія світової та української культури Фармацевтична ботаніка Ознайомча медична практика Аналітична хімія Органічна хімія Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі Фізична та колоїдна хімія Мікробіологія з основами імунології Фармацевтичне право та законодавство Лабораторна діагностика Ділова українська мова Управління інноваційною діяльністю Медичне та фармацевтичне товарознавство Соціологія Сучасні методи дослідження біологічних систем Промислова технологія лікарських засобів Філософія Фармакоекономіка Фармацевтична біотехнологія Біологія з основами генетики

Учасники опитування мали змогу доповнити свої оцінки відповідями на відкриті питання **«Що найбільше сподобалося під час вивчення дисципліни?»**, **«Що найбільше не сподобалося і що можна було б змінити?»**. 71,2% анкет містили відповіді на ці питання, з них у 26,2% студенти зазначають, що в цілому задоволені викладанням дисциплін та не мають пропозицій щодо змін («сподобалось все», «все влаштовує», «нічого змінювати не потрібно») 46,55% анкет містили відповіді про те, що студентам сподобалося, 24,65% мали відповіді, що не сподобалося і що потребує змін, 2,59% відповідей – «нічого не сподобалося» (рис.5).

Рис. 5. Розподіл відповідей студентів на питання «Що найбільше сподобалося / не сподобалося під час вивчення дисципліни?»

В цілому позитивних відповідей отримано значно більше, ніж негативних. Більше всього відповідей про те, що найбільше сподобалося респондентам під час вивчення дисциплін, було пов'язано з практичними та лабораторними заняттями, роботою з обладнанням, набуттям практичних навичок, проведенням дослідів – 28,11% від кількості усіх позитивних відповідей.

На другому місці серед переліку того, що найбільше сподобалося, – викладач дисципліни: рівень знань викладача з дисципліни, вміння зацікавити матеріалом дисципліни, ставлення викладача до студентів (доброзичливість, підтримка, тактовність) – 26,91%.

На третьому місці – якість викладання у цілому, доступність і зрозумілість викладання матеріалу дисципліни, різноманітність форм і методів викладання, способи подачі матеріалу форми контролю – 18,25%.

Дещо менше відповідей, у яких було зазначено, що сподобалася сама дисципліна, її зміст чи окремі теми – 14,4%.

Серед інших відповідей того, що респонденти зазначили як позитивні моменти у навчанні за дисциплінами: лекційні заняття (2,74%), екскурсії до суб'єктів практичної фармації у межах вивчення дисципліни (2,49%), власні

досягнення у вивченні дисципліни (2,57%), робота у СНТ, наявність обладнання та матеріали, необхідних для практичних робіт, організованість та готовність кафедри допомогти студентам (<2%).

Як було зазначено вище, негативних відповідей, а також пропозицій до змін, було надано значно менше, серед яких:

- незадоволеність контрольними заходами (24,43%): необ'єктивне оцінювання, «не сподобалися форми і методи контрольних заходів», «завищені вимоги», «не зрозумілі критерії оцінювання», «низький рівень організації контрольних заходів», «недостатньо часу виділяється на виконання контрольних робіт»; більше половини відповідей цього блоку стосувалися тестів («велика кількість тестів в межах однієї дисципліни», «відсутність єдиної бази тестів», «складність пошуку відповідей до тестів»);

- недостатній обсяг годин, що виділяється для вивчення дисципліни (14,89%);

- незадоволеність змістом дисципліни та структуруванням матеріалу, «занадто великий обсяг матеріалу», «в цілому дисципліна складна для вивчення» (13,11%);

- незадоволеність кількістю практичних занять: «мало практики», «відсутність можливості отримати практичні навички», «побажання виділяти більше часу на практичні заняття» (9,22%);

- нетолерантне, нетактовне ставлення викладача до студентів (8,09%);

- організація освітнього процесу: «велика кількість годин (занять з дисципліни) в один день», «пізній час проведення занять», «незадоволеність станом навчальних аудиторій», «не зручно добиратися до місця проведення занять за окремими дисциплінами», «зміна викладача під час проходження курсу дисципліни» (7,12%);

- незадоволеність якістю викладання: «не сподобалися форми і методи викладання», «не зрозуміло», «не цікаво» (5,34%);

- недостатня забезпеченість обладнанням та матеріалами, необхідними для вивчення дисципліни, «відсутнє», «застаріле» (5,02%);

- забезпечення навчально-методичними матеріалами: «застарілі», «недостатня кількість джерел для вивчення матеріалу», «побажання наявності матеріалів в іншому форматі» (5,02%);

- «дисципліна не потрібна у межах освітньої програми», «ціль її вивчення не зрозуміла» (3,07%);

- інше (4,69%).

Результати дослідження дозволяють зробити такі висновки:

- здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою «Фармація» (освітній рівень «магістр»), у цілому володіють інформацією про цілі та зміст, очікувані результати навчання, порядок та критерії оцінювання дисциплін, що вони вивчали у першому семестрі 2019/2020 навчального року;

- в цілому здобувачі вищої освіти задоволені організацією освітнього процесу та рівнем досягнутих знань;

- здобувачі вищої освіти освітньої програми «Фармація» високо оцінюють рівень професійної майстерності науково-педагогічних працівників;

- вивчення дисциплін у цьому семестрі залишило у здобувачів вищої освіти більше позитивних вражень, ніж негативних. Позитивні враження пов'язані з практичними заняттями, роботою з обладнанням та у лабораторіях, якістю викладання, професійною майстерністю викладачів. Більшість пропозицій та побажань до змін були висловлені стосовно форм і методів контрольних заходів, недостатнього обсягу годин, що виділяється для вивчення дисципліни.

Проректор з науково-педагогічної роботи, доц.

 Анжела ОЛЬХОВСЬКА

Провідний соціолог науково-методичної лабораторії з питань фармацевтичної освіти МОЗ України

 Ксенія ДОМБРОВСЬКА